

КОНТРОЛНА ЛИСТА ПЛАНА ЗА УПРАВЉАЊЕ ЖИВОТНОМ СРЕДИНОМ И СОЦИЈАЛНИМ ПИТАЊИМА

Чиста енергија и енергетска ефикасност за грађане у Србији
(P176770)

Садржај

Списак скраћеница	1
1. Увод и полазне основе	1
1.1. Резиме пројекта	1
1.2. Реализација подпројекта енергетске ефикасности у домаћинствима - Активности и локације	3
1. Примена мера енергетске ефикасности	3
2. ПЛАН УПРАВЉАЊА УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И СОЦИЈАЛНО ОКРУЖЕЊЕ	10
ДЕО 1: Институционално административни	10
ДЕО 2: Еколошка и социјална процена	19
ДЕО 3: План мониторинга	27
ПРИЛОЗИ	40
Прилог 01: Заштита животне средине и социјално окружење	40
Прилог 02: Жалбени формулар	41
Прилог 03: Шема жалбеног механизма	43

Списак скраћеница

СУРЦЕ – Пројекат „Чиста енергија и енергетска ефикасности за грађане у Србији““
ИБРД – Међународна банка за обнову и развој
ЗЗПС – Завод за заштиту природе Србије
ЈЛС – Јединица локалне самоуправе
ЈИП – Јединица за имплементацију пројекта
КО – Катастарска општина
МЗЖС – Министарство заштите животне средине
МРЕ – Министарство рударства и енергетике
МРЗБСП - Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
МСА – Материјал који садржи азбест
НВО – Невладина организација
ОА – Оксиди азота
ОДУЖССО – Оквирни документ за управљање животном средином и социјалним окружењем
ОПР – Оквирна политика расељавања
ОП – Оперативна политика
ОП/БП – Оперативна процедура / политика Банке
ПАУ – Полициклични ароматични угљоводоници
ПЖС – Процена животне средине
ПзУЖССО – План за управљање животном средином и социјалним окружењем
ПУЖС – Процена утицаја на животну средину
ПУУСО – План за ублажавање утицаја на социјално окружење
РЗЗСК – Републички завод за заштиту споменика културе
РС – Република Србија
СБ – Светска банка
СГРС – Службени гласник Републике Србије
Сртучни надзор ЈИПа – Стручна лица за заштиту животне средине и социјална питања ангажована на пројекту, задужена за праћење имплементације

1. Увод и полазне основе

Пројекат „Чиста енергија и енергетска ефикасности за грађане у Србији“ (SURCE) који се финансира из средстава МЕЂУНАРОДНЕ БАНКЕ ЗА ОБНОВУ И РАЗВОЈ („ИБРД“), а који спроводи Министарство рударства и енергетике Републике Србије, директно ће користити грађанима 131 локалне самоуправе у Србији. Циљ Пројекта је да повећа степен енергетске ефикасности, да се повећа доступност и приступачност ефикаснијој енергији за домаћинства, могућност успостављања одрживог грејања и уградњу кровних соларних фотонапонских панела PV у домаћинствима у Србији. Такође, пројекат има за циљ стварање одрживог модела финансирања у вези са добијањем могућег решења који би омоћило употребу чисте енергије у домаћинствима – представља суштинске кораке ка унапређењу квалитета ваздуха, смањењу енергетског сиромаштва и подршку Србији у њеној тежњи да смањи емисију угљен диоксида. Пројекат се проводи у складу са Оперативним Политикама Светске банке, укључујући политике заштите животне средине и друштвених питања.

Према Политици и Процедури 4.01 Оперативне политике Светске Банке за заштиту животне средине, Банка захтева израду Процене утицаја на животну средину и друштво за пројекте који су предложени за финансирање из кредита Банке, како би осигурала да су пројекти еколошки и друштвено прихватљивији, усаглашени са Политикама и Процедурама Светске банке у подручју заштите животне средине и социјалних питања, примењивим националним законодавством, Смерницама Светске банке у заштити животне средине и социјалних питања, најбољим праксама, те да се воде одрживим процесом одлучивања. Такође, према Оперативној Политици и Процедури Светске банке 4.11 Културно физичко добро, која се односи на споменике културе, а која се такође примењује на овај пројекат, на локалитетима и објектима који се налазе под било којим видом заштите културног и археолошког наслеђа биће потребно израдити План управљања културним добром, у складу са наведеном Политиком и националним законима.

1.1. Резиме пројекта

Међународна банка за обнову и развој (ИБРД) – у даљем тексту Светска банка разматра начине да подржи Владу Републике Србије и Министарство рударства и енергетике (МРЕ), као ресорно министарство, да унапреде садашњи програма улагања у енергетску ефикасност у сектору становања.

Кључни циљеви пројекта су повећање свести о важности и приступачност енергетске ефикасности, одрживог грејања и кровних соларних панела за домаћинства у јединицама локалне самоуправе у Србији укључене у Пројекат.

Циљ спровођења мера енергетске санације породичних кућа и станова је унапређење енергетске ефикасности у стамбеном сектору и повећано коришћење обновљивих извора енергије у домаћинствима на територији Републике Србије.

Мере енергетске санације предвиђене овим Пројектом спроводе се у сарадњи са привредним субјектима који се баве производњом, услугама и радовима на енергетској санацији стамбених објеката, а крајњи корисници услуга и радова су домаћинства на територији селектованих јединица локалне самоуправе.

Циљеви пројекта постижу се кроз две компоненте:

Пројекат се састоји од следећих компоненти:

Компонента 1. Финансирање у енергетску ефикасност, одрживо грејање и обезбеђивање соларне енергије на крововима у стамбеним зградама, реализује се кроз обезбеђивање финансијске подршке домаћинствима за улагање у овај сектор у облику повољних грантова.

Реализација програма грантова, кроз грантове за јединице локалне самоуправе које учествују у Пројекту, за подршку власницима породичних објеката и појединачних станова у стамбеним зградама, који испуњавају услове прописане Јавним позивом за спровођење мера енергетске ефикасности, које између осталог подразумевају: замену прозора и/или врата; изолацију кровова и плафона; изолацију зидова; замену котлова; обнову топлотне мреже; набавку топлотних пумпи, соларног фотонапонског система и соларног колектора.

Компонента 2. Техничка подршка и помоћ при реализацији. укључује подршку МРЕ, општинама и другим заинтересованим странама, као и јачање јавне свести са циљем да се подржи развој скалабилног механизма финансирања и да се уклоне тржишне баријере.

Пројекат ће дати приоритет улагањима у породичне куће¹.

Приоритет ће имати породичне куће из четири главна разлога:

- (i) термичка својства стамбених објеката за индивидуално становање у Србији су знатно лошија од вишестамбених објеката, највећим делом због неповољног односа површине спољног омотача и запремине објекта као и релативно старог грађевинског фонда.
- (ii) у индивидуалним стамбеним објектима се чешће користе неефикасна локална ложишта са великом употребом угља ниског квалитета и мокрог дрвета, док се значајан део вишестамбених зграда ослања на даљинско грејање и електричну енергију;
- (iii) већа је вероватноћа да домаћинства са нижим приходима живе у индивидуалним стамбеним објектима; и
- (iv) већина досадашњих шема финансираних од стране донатора су биле усмерене на јавне зграде и вишестамбене објекте. Из тих разлога ће за индивидуалне стамбене објекте бити усвојени додатни критеријуми избора и утврђивања приоритета (нпр. приход домаћинства, старост објекта, грађевинске карактеристике објекта, величина и састав домаћинства).

Домаћинства ће имати користи од програма на више начина:

- (i) спроведена термичка изолација и замене ложишта ће генерисати уштеду енергије што ће се одразити на смањене рачуне за потрошену енергију.
- (ii) побољшане термичке карактеристике зграда ће побољшати топлотни комфор за домаћинства која су имала недовољно грејање пре него што су побољшања спроведена²
- (iii) ефикасније, чистије технологије грејања ће побољшати квалитет ваздуха у затвореном простору, и допринеће смањивању загађења спољне средине, што је проблем који озбиљно погађа и урбана и рурална подручја у Србији.
- (iv) спроведене инвестиције ће повећати вредност непокретне имовине.

1.2. Реализација подпројеката енергетске ефикасности у домаћинствима - Активности и локације

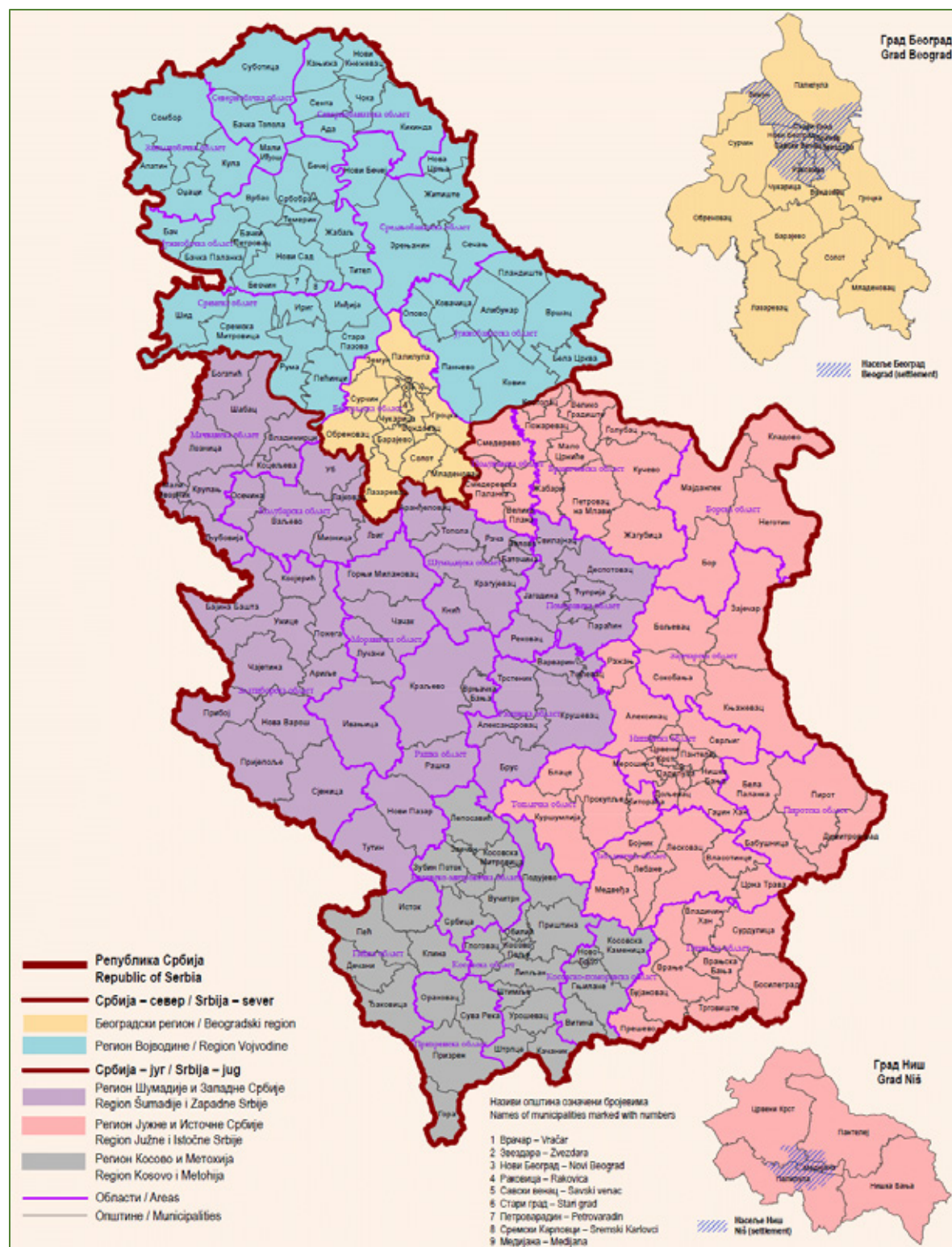
1. Примена мера енергетске ефикасности

Србија је почела да развија стратешки оквир који води ка декарбонизацију у оквиру привреде. На националном нивоу, уз финансијску подршку ЕУ, 2020. је припремљен нацрт Студије за смањење емисије угљен диоксида, који поставља амбициознији циљ да се смањи емисије гасова који стварају ефекат стаклене баште за 33,3 % у односу на нивое забележене 1990. године до 2030. Влада Србије је у јануару 2021. године усвојила Акциони план за спровођење Владиног програма 2020-2022, који укључује два циља „Зелене агенде“: приоритетне циљеве 1.3. “Заштита животне средине и зелена транзиција” у надлежности Министарства заштите животне средине, и 1.4. “Енергетска трансформација и одрживост” под одговорношћу Министарства рударства и енергетике. Од септембра 2021. године, нова стратегија енергетског сектора и Национални енергетски и климатски план су такође у припреми.

Овај пројекат подразумева и финансијску и техничку помоћ за подстицање развоја зелене и инклузивне инфраструктуре као и извођење инфраструктурних радова на локалном нивоу, укључујући поштовање релевантних поглавља Стратегије одрживог урбаног развоја (SUDS).

Локације на којима се пројекат имплементира

Локација пројекта је површина целе Србије. Микролокације подпројеката који се реализују у овом пројекту су просторно распоређене у 131 ЈЛС. Породичне куће и станови у стамбеним зградама које су предмет пројекта налазе се на територијама локалних самоуправа са којима је Министарство већ закључило уговоре.

Слика 1. Локације - Локалне самоуправе у Србији

Предмет појединачних пројеката ће бити примена мера енергетске ефикасности и то :

1) унапређење термичког омотача путем:

- замене спољних прозора и врата и других транспарентних елемената термичког омотача. Ова мера обухвата и пратећу опрему за прозоре/врата, као што су окапнице, прозорске даске, ролетне, капци и др, као и пратеће грађевинске радове на демонтажи и правилној монтажи прозора/врата, као што је демонтажа старих прозора/врата и одвоз на депонију, правилна монтажа прозора, обрада око прозора/врата гипс-картон плочама, глетовање, обрада ивица и кречење око прозора/врата са унутрашње стране зида,
- постављања термичке изолације спољних зидова, подова на тлу и осталих делова термичког омотача према негрејаном простору,
- постављања термичке изолације испод кровног покривача или таванице. Ова мера може обухватити, у случају да је оштећен кровни покривач и хидроизолациони кровни систем, грађевинске радове на замени хидроизолације и других слојева кровног покривача, као и лимарске радове, али не и радове на замени конструктивних елемената крова;

2) унапређење термотехничких система зграде путем замене система или дела система ефикаснијим системом

- замене постојећег грејача простора на чврсто гориво (котао или пећ) ефикаснијим котлом на гас или котлом на биомасу,
- замене постојеће или уградња нове цевне мреже, уградње електронски регулисаних циркулационих пумпи, грејних тела-радијатора укључујући термостатске вентиле и пратећег прибора,
- уградње топлотних пумпи које користе енергију ваздуха, воде или земље,
- опремањем система грејања са уређајима за регулацију и мерење предате количине топлоте објекту (калориметри, делитељи топлоте, баланс вентили),

3) уградња соларних колектора у инсталацију за централну припрему потрошне топле воде,

4) уградња соларних панела и пратеће инсталације за производњу електричне енергије за сопствене потребе, уградња двосмерног мерног уређаја за мерење предате и примљене електричне енергије и израда неопходне техничке документације и извештаја извођача радова на уградњи соларних панела и пратеће инсталације за производњу електричне енергије који су у складу са законом неопходни приликом прикључења на дистрибутивни систем,

5) и друге мере/пакети мера у складу са јавним позивом

Појединачни пројекти који се реализују на територији једне јединице локалне самоуправе су предмет разматрања Комисије која врши одабир појединачних пројеката. Комисија је састављена од представника јединице локалне самоуправе и лица које именује Министарство рударства и енергетике.

Задатак комисије је утврђивање испуњености услова за избор пријављених привредних субјеката на јавном позиву за директне кориснике.

Представници локалне самоуправе познају микролокације и предвиђено је да претходно обаве обилазак домаћинства (локација кућа и станова) која су поднела пријаве а ради утврђивања испуњености услова из Јавног позива.

Приликом обиласка локација нарочита пажња ће се посветити микролокацији објеката тако да објекти који су предмет реализације појединачних активности **не представљају културна добра - споменике културе**. Објекти на којима се спроводе мере енергетске санације породичних кућа и станова **не припадају простору који је део заштићеног природног добра или зоне заштите природног добра**. Уколико се налазе у неком од режима заштите, као културни или природни споменици, биће спроведена процедура у складу са поцедурама Банке и националним законодавством.

Земљиште на којем су изграђени објекти, који су предмети реализације појединачних активности, као и околно земљиште, користи се као земљиште за стамбену изградњу.

Током извођења радова, власници некретнина на којима се изводе радови организоваће живот чланова домаћинства тако да сва деца, стари и угрожени бораве у делу објекта у коме се не изводе радови или привремено бораве на другој локацији. Пожељно је да чланови домаћинства не бораве на локацији све док се адаптација не заврши.

Опис пројекта

Појединачне активности који ће се спроводити у оквиру овог Пројекта врше се по јавном позиву, које јединице локалне самоуправе спроводе по унапред утврђеном Правилнику (Правилник о суфинансирању мера енергетске санације, породичних кућа и станова у оквиру пројекта „Чиста енергија и енергетска ефикасности за грађане у Србији“. Правилником се уређује: циљ спровођења мера; мере које се суфинансирају, начин расподеле средстава подстицаја, услови за расподелу и коришћење средстава; учесници у реализацији мера, начин њиховог учешћа и улоге; начин и услови пријаве на јавни конкурс и критеријуми за селекцију привредних субјеката; начин и услови пријаве на јавни конкурс и критеријуми за избор домаћинства; праћење реализације и извештавање.

Мере енергетске санације предвиђене овим Правилником спроводе се у сарадњи са привредним субјектима који се баве производњом, услугама и радовима на енергетској санацији стамбених објеката, а крајњи корисници услуга и радова су домаћинства на територији Града/Општине

Опис појединачних активности

У реализацији појединачних активности на одабраним подпројектима су планирани следећи радови:

1) замене спољних прозора и врата и других транспарентних елемената термичког омотача,

Ова мера обухвата и пратећу опрему за прозоре/врата, као што су окапнице, прозорске даске, ролетне, капци и др, као и пратеће грађевинске радове на демонтажи и правилној монтажи прозора/врата, као што је демонтажа старих прозора/врата и одвоз на депонију, правилна монтажа прозора, обрада око прозора/врата гипс-картон плочама, глетовање, обрада ивица и кречење око прозора/врата са унутрашње стране зида.

Неопходно је да буду испуњени следеће критеријуми енергетске ефикасности (ускладити са условима из оперативног приручника и остале документације која дефинише техничке услове на пројекту:

1) Спољна столарија са следећим минималним техничким карактеристикама (U-коэффициент прелаза топлоте):

- $U \leq 1,3 \text{ W/m}^2\text{K}$ за остакљење прозора и балконских врата;
- $U \leq 1,3 \text{ W/m}^2\text{K}$ за профиле прозора и балконских врата;
- $U \leq 1,6 \text{ W/m}^2\text{K}$ за врата ка негрејаним просторима.

2) постављање термичке изолације спољних зидова, подова на тлу и осталих делова термичког омотача према негрејаном простору.

Неопходно је да буде испуњен следећи критеријум енергетске ефикасности:

Спољни зид на породичним кућама/стамбеним зградама следећих карактеристика:

- минимална дебљина за термичку изолацију износи 10 cm, осим уколико нема техничких могућности да се постави та дебљина изолације. Боја спољашњег омотача/фасаде треба да буде усклађена са традиционалном локалном архитектуром, избегавајући тренд јарких и рефлектујућих неадекватних колорита,

3) постављање термичке изолације испод кровног покривача или таванице

За ову меру се може конкурисати и заједно са мером постављање и набавка материјала за термичку изолацију зидова, подова на тлу и осталих делова термичког омотача према негрејаном простору за породичне куће из става 1. тачка 3), овог поглавља).

Ова мера може обухватити, у случају да је оштећен кровни покривач и хидроизолациони кровни систем, грађевинске радове на замени хидроизолације и других слојева кровног покривача, као и лимарске радове, али не и радове на замени конструктивних елемената крова.

- Минимална дебљина топлотне изолације крова или таванице изнад грејаног простора је 20 cm, осим ако не постоји техничка могућност да се постави та дебљина изолације.

4) замена постојећег грејача простора на чврсто гориво (котао или пећ) ефикаснијим котлом на гас

Набавка и инсталација котлова на природни гас, грејача простора, или замена постојећег грејача простора (котао или пећ) ефикаснијим,

Неопходно је да буде испуњен следећи критеријум енергетске ефикасности:

- минимални степен корисности котла (грејача простора) на природни гас износи 90%,

Котао мора бити опремљен прописима предвиђеним функцијама сигурности и функцијом аутоматске регулације, као што је регулација температуре у разводном воду и сл.

5) замена постојећег грејача простора на чврсто гориво (котао или пећ) ефикаснијим котлом на биомасу

Набавка и инсталација котлова на биомасу (дрвни пелет, брикет, сечка),

Неопходно је да буде испуњен следећи критеријум енергетске ефикасности:

- минимални степен корисности котла (грејача простора) на биомасу (дрвни пелет, брикет, сечка) износи 85%,

Котао мора бити опремљен прописима предвиђеним функцијама сигурности и функцијом аутоматске регулације, као што је регулација температуре у разводном воду и сл. **6) уградња топлотних пумпи (грејач простора или комбиновани грејач),**

Прихватљиве топлотне пумпе у оквиру ове мере су: топлотне пумпе ваздух-ваздух; топлотне пумпе ваздух-вода или топлотне пумпе земља-вода (са хоризонталним колекторима или са геосондама). Топлотна пумпа мора да има минимални SCOP (сезонски коефицијент грејања) према извору топлотне енергије:

- Ваздух, више од 3,4;
- Земља, више од 4,0;
- Вода, више од 4,5.

7) замена постојеће или уградња нове цевне мреже, грејних тела и пратећег прибора

Ова мера се састоји од (i) уградње електронски регулисаних циркулаторних пумпи, (ii) замене и изолације цевне мреже, (iii) замене радијатора укључујући термостатске вентиле, (iv) опремање система грејања регулацијом и контролним уређајима (балансних вентила, разделника, регулатора протока) и, (v) уређаја за мерење топлоте, као што су калориметри. Ова мера се може применити само заједно са мером замене постојећег грејача простора (бојлера или пећи) ефикаснијим, , тачка 4) или 5) или 6) овог одељка.

8) уградња соларних колектора у инсталацију за централну припрему потрошне топле воде ,

9) уградње соларних панела и пратеће инсталације за производњу електричне енергије за сопствене потребе, уградње двосмерног мерног уређаја за мерење предате и примљене електричне енергије и израде неопходне техничке документације и извештаја извођача радова на уградњи соларних панела и пратеће инсталације за производњу електричне енергије који су у складу са законом неопходни приликом прикључења на дистрибутивни систем.

Активности на реализацији појединачних пројеката су у највећој мери ограничене на унутрашње радове класификоване као текуће одржавање, у складу са чланом 2. Закона о планирању и изградњи, тачка 36а) у којој се наводи: „текуће (редовно) одржавање објекта јесте извођење радова који се предузимају ради спречавања оштећења која настају употребом објекта или ради отклањања тих оштећења, а састоје се од прегледа, поправки и предузимања превентивних и заштитних мера, односно сви радови којима се обезбеђује одржавање објекта на задовољавајућем нивоу употребљивости, као што су кречење, фарбање, замена облога, замена санитарија, радијатора, замена унутрашње и спољашње столарије и браварије, замена унутрашњих инсталација и опреме без повећања капацитета и други слични радови, ако се њима не мења спољни изглед зграде и ако немају утицај на заједничке делове зграде и њихово коришћење...”

За извођење радова на текућем одржавању објекта није потребно прибављати акт надлежног органа за градњу, односно акт за извођење радова.

Одређене напред наведене активности подразумевају инвестиционо одржавање у складу са чланом 2. Закона о планирању и изградњи, тачка 36 у којој се наводи: „инвестиционо одржавање је извођење грађевинско-занатских, односно других радова зависно од врсте објекта у циљу побољшања услова коришћења објекта у току експлоатације”

Извођење радова на инвестиционом одржавању (извођење грађевинско-занатских, односно других радова зависно од врсте објекта у циљу побољшања услова коришћења објекта у току експлоатације) врши се на основу решења којим се одобрава извођење тих радова. Поступак издавања решења о одобрењу извођења радова, као и документација коју је потребно приложити, дефинисани су чланом 145. Закона о планирању и изградњи и чланом 28. Правилника о поступку спровођења обједињене процедуре електронским путем. За извођење радова на инвестиционом одржавању објекта потребно је прибављати акт надлежног органа за градњу, односно акт за извођење радова.

Посебно треба имати у виду **Правилник о посебној врсти објеката и посебној врсти радова за које није потребно прибављати акт надлежног органа, као и врсти објеката који се граде, односно, врсти радова који се изводе, на основу решења о одобрењу за извођење радова, као и обиму и садржају и контроли техничке документације која се прилаже уз захтев и поступку који надлежни орган спроводи** („Службени гласник РС“, бр. 102/2020, 16/2021 и 87/2021), и Општи услови за прикључење фотонапонских модула инсталисаног производног капацитета од 10,8 kW или мање на интерне инсталације постојећег објекта купца - индивидуалних домаћинстава, дефинишу правни оквир за производњу соларне енергије, постављање колектора за санитарну топлу воду и кровних соларних фотонапонских панела.

Подносиоци пријава (домаћинства) ће на основу јавног позива, благовремено бити упознати са неопходношћу израде техничке документације за одређене мере или пакете мера енергетске ефикасности за које је неопходно прибављање акта којим се одобрава извођење радова на реализацији мера енергетске санације.

По завршеним радовима на унутрашњем уређењу, уградњи опреме и инсталација, простор који је био предмет извођења радова, након детаљног чишћења, довести у уредно стање, обезбедити несметану експлоатацију објекта и опреме у складу са претходно одобреним карактеристикама, националним законима и стандардима, и мерама које су дефинисане у овом документу.

По завршеним радовима у току периода експлоатације објекта спроводити одржавање објекта и постављене опреме у складу са декларацијама и упутствима испоручене опреме, препорукама привредних субјеката који ће вршити уградњу и монтирање, препоручени стандардима и мерама дефинисаним у овом документу.

Овај документ ПЗУЖССО припремљен је за активности које спроводи одабрани Извођач радова за имплементацију мера енергетске ефикасности планиране Пројектом. . Контролна листа представља опис пројекта, техничке детаље, опсег, подешавања и локацију на основу које се процењује утицај на животну средину и друштво. Спровођење мера ублажавања која се баве идентификованим ризицима и проблемима, као и план праћења дефинисан у контролној листи ПЗУЖССО -а је обавезан, као што је поштовање националних еколошких и других прописа и оперативних политика Светске банке (СБ).

Извођачи радова, који ће бити задужени за спровођење активности под-пројекта, биће обавезан да примењује све мере прописане у овом документу и контролној листи. Надзор над спровођењем мера специфичних за локацију вршиће локалне самоуправе уз надзор од стране ПИП-а за заштиту животне средине и специјалисти за социјално окружење.

2. ПЛАН УПРАВЉАЊА УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И СОЦИЈАЛНО ОКРУЖЕЊЕ

ДЕО 1: Институционално административни

1. Део 1: ИНСТИТУЦИОНАЛНО АДМИНИСТРАТИВНИ				
Држава	Република Србија			
Назив пројекта	„Пројекат „Чиста енергија и енергетска ефикасности за грађане у Србији“ 1. Спровођење мера енергетске санације породичних кућа и станова			
Обим активности пројекта	Спровођење мера енергетске санације породичних кућа и станова			
Институционални аранжмани (Име и контакти)	Банка	МРЕ: Тим лидер ПИУ јединице Александар Пуљевић	Локалним партнерима и и / или Прималац и:	
Одговоран за спровођење	Јединица Локалне самоуправе	Привредни субјекти	Приватни корисници	
(Име и контакти)	(Комисија за реализацију мера енергетске санације)	директни корисници	породичних кућа и станова	
ОПИС ЛОКАЦИЈЕ				
(Назив локације)	Објекти породичних кућа и станова на територији јединице локалне самоуправе			
Опис локације	Објекти који су предмет реализације мера енергетске санације налазе се на територији одабраних јединица локалне самоуправе.		ДА [X] НЕ []	
Ко је власник објекта?	Подносилац пријаве је власник објекта на коме ће се реализовати мере енергетске ефикасности или корисник објекта који поседује сагласност власника објекта. Објекти поседују одговарајућу документацију прописану Јавним позивом и у складу са националним законодавством. Комисија за реализацију мера енергетске санације утврђују испуњеност услова у погледу власништва над објектом и поседовање потребних дозвола.			

1. Део 1: ИНСТИТУЦИОНАЛНО АДМИНИСТРАТИВНИ	
Географски опис	Објекти се налазе на територији општине на којој се спроводе активности. Комисија утврђује испуњеност услова, између осталог, обиласком терена о чему сачињава записник.
a1. Део: ИНСТИТУЦИОНАЛНИ И АДМИНИСТРАТИВНИ	
ЗАКОНОДАВСТВО	
Утврдите национално и локално законодавство и дозволе које се односе на пројектне активности	У складу са одредбама Закона о планирању и изградњи , члан 36а) „текуће (редовно) одржавање објекта јесте извођење радова који се предузимају ради спречавања оштећења која настају употребом објекта или ради отклањања тих оштећења, а састоје се од прегледа, поправки и предузимања превентивних и заштитних мера, односно сви радови којима се обезбеђује одржавање објекта на задовољавајућем нивоу употребљивости, као што су кречење, фарбање, замена облога, замена санитарија, радијатора, замена унутрашње и спољашње столарије и браварије, замена унутрашњих инсталација и опреме без повећања капацитета и други слични радови, ако се њима не мења спољни изглед зграде и ако немају утицај на заједничке делове зграде и њихово коришћење“. Исти закон каже да за извођење радова на текућем одржавању објекта није потребно прибављати акт надлежног органа за градњу, односно акт за извођење радова, те сходно томе није потребно вршити пријаву радова. У складу са одредбама Закона о планирању и изградњи , члан 36 у којој се наводи: „инвестиционо одржавање је извођење грађевинско-занатских, односно других радова зависно од врсте објекта у циљу побољшања услова коришћења објекта у току експлоатације“ одређене активности подразумевају инвестиционо одржавање Извођење радова на инвестиционом одржавању (извођење грађевинско-занатских, односно других радова зависно од врсте објекта у циљу побољшања услова коришћења објекта у току експлоатације) врши се на основу решења којим се одобрава извођење тих радова. Поступак издавања решења о одобрењу извођења радова, као и документација коју је потребно приложити, дефинисани су чланом 145. Закона о планирању и изградњи и чланом 28. Правилника о поступку спровођења обједињене процедуре електронским путем. За извођење радова на инвестиционом одржавању објекта потребно је прибављати акт надлежног органа за градњу, односно акт за извођење радова. У складу са Правилником о посебној врсти објеката и посебној врсти радова за које није потребно прибављати акт надлежног органа, као и врсти објеката који се граде, односно врсти радова који се изводе, на основу решења о одобрењу за извођење радова, као и обиму и садржају и

1. Део 1: ИНСТИТУЦИОНАЛНО АДМИНИСТРАТИВНИ	
	контроли техничке документације која се прилаже уз захтев и поступку који надлежни орган спроводи ("Службени гласник РС", бр. 102 од 24. јула 2020, 16 од 26. фебруара 2021, 87 од 10. септембра 2021.) Министарство заштите животне средине (МЗЖС) представља кључну институцију у Републици Србији одговорну за стварање и спровођење политике заштите животне средине, док Закон о заштити животне средине уређује интегрални систем заштите животне средине којим се обезбеђује остваривање права човека на живот и развој у здравој животној средини и уравнотежен однос привредног развоја и животне средине у Републици Србији. Део надлежности у области интегралног система заштите животне средине имају јединице локалне самоуправе, између осталог, спровођење процедуре процене утицаја пројекта на животну средину управо за оне пројекте за које одобрења за изградњу издају органи локалне самоуправе. Сходно Закону о процени утицаја на животну средину "пројекат јесте извођење грађевинских радова, уградња инсталација, постројења и опреме, њихова реконструкција, уклањање и/или промена технологије, технологије процеса рада, сировине, репроматеријала, енергената и отпада, као и остале интервенције у природи и природном окружењу укључујући радове који обухватају експлоатацију минералних сировина". Према Члану 3. истог Закона, процена утицаја се врши за пројекте из области индустрије, рударства, енергетике, саобраћаја, туризма, пољопривреде, шумарства, водопривреде, управљање отпадом и комуналних делатности, као и за све пројекте који се планирају на заштићеном природном добру и у заштићеној околини непокретног културног добра. Влада Републике Србије прописује Листу пројеката за које је обавезна процена утицаја (ЛИСТА I) и Листу пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину (ЛИСТА II). „Службени гласник РС”, број 114 од 16. децембра 2008. Обзиром да за пројекте овог обима и активности није потребно прибављати акт надлежног органа за градњу, није потребно спроводити процедуру процене утицаја на животну средину. Са друге стране, чињеница да процедура није обавезна, никако не искључује поштовање мера ублажавања утицаја на животну средину и социјално окружење које су описане у овом плану. У току реализације Пројекта потребно је придржавати се и следећих прописа: – Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС“, бр. 135/2004, 36/09 и 36/2009 - др. закон, 72/2009 - др. закон и 43/2011. – одлука УС, 14/2016, 76/18 и 95/18 – др. закон);

1. Део 1: ИНСТИТУЦИОНАЛНО АДМИНИСТРАТИВНИ	
	– Закон о заштити природе („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010 и 91/2010 – испр. 14/2016, 95/18 – др. закон); – Закон о планирању и изградњи („Сл. гласник РС“, бр. 72/2009, 81/2009 - испр., 64/2010 - одлука УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - одлука УС, 50/2013 - одлука УС, 98/2013 - одлука УС, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 - др. закон и 9/2020); – Правилник о садржини, начину и поступку израде и начину вршења контроле техничке документације према класи и намени објеката (“Службени гласник РС”, бр. 73/2019); – Правилник о енергетској ефикасности зграда ("Сл. гласник РС", бр. 61/2011); – Правилник о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда (“Службени гласник РС”, бр. 69/2012, 44/2018 - др. закон и 111/2022); – Закон о заштити од пожара („Сл. гласник РС“, бр. 111/2009, 20/2015, 87/2018, 87/2018 – др. закон); – Правилник о техничким захтевима безбедности од пожара спољних зидова зграда (“Службени гласник РС”, бр. 59/2016, 36/2017 и 6/2019) – Закона о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС” бр. 101/2005, 91/2015 и 113/2017 – др. закон) – Правилник о заштити на раду при извођењу грађевинских радова („Службени гласник РС”, број 53/97). – Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад за спречавање појаве и ширења епидемије заразне болести „Службени гласник РС”, број 94 од 3. јула 2020. – Закон о предметима опште употребе ("Сл. гласник РС", бр. 25/2019) – Правилник о утврђивању листе српских стандарда из области опште безбедности производа ("Сл. гласник РС", бр. 20/2021) . – Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, ("Сл. гласник РС", бр. 120/2004, 54/2007, 104/2009 и 36/2010) – Закон о потврђивању Конвенције о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине (Архуска конвенција) („Службени гласник РС” бр. 38/2009) Мере заштите приликом поступања са отпадом спроведе се у складу са: – Законом о управљању отпадом („Службени гласник РС”, бр. 36 од 15. маја 2009, 88 од 23. новембра 2010, 14 од 22. фебруара 2016, 95 од 8. децембра 2018 - др. закон, 35 од 29. априла 2023.); – Правилником о начину складиштења, паковања и обележавања опасног отпада („Службени гласник РС”, бр. 92 од 5. децембра 2010, 77 од 30. јула 2021.);

1. Део 1: ИНСТИТУЦИОНАЛНО АДМИНИСТРАТИВНИ	
	– Правилником о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Сл. гласник РС“, бр. 56 од 10. августа 2010, 93 од 26. децембра 2019, 39 од 21. априла 2021.); – Правилником о условима и начину сакупљања, транспорта, складиштења и третмана отпада који се користи као секундарна сировина или за добијање енергије („Сл. гласник РС“, бр. 98/2010) и – Законом о амбалажи и амбалажном отпаду („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 95/2018 – др. закон). – Заштита ваздуха у складу са: – Законом о заштити ваздуха („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009 и 10/2013); – Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Сл. гласник РС“, бр. 11/2010, 75/2010 и 63/2013). Мере за заштиту од буке ће бити предузете у складу са следећим прописима: – Закон о заштити од буке у животној средини („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010); – Уредба о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Сл. гласник РС“, бр. 75/2010) и – Правилник о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке („Сл. гласник РС“, бр. 72/2010)
Да ли су прибављене све потребне дозволе?	ДА [X] НЕ [] Комисија за реализацију мера енергетске санације која је формирана на нивоу јединице локалне самоуправе, између осталог, има задатак да утврди испуњеност услова у погледу поседовања одговарајућих дозвола и решења за извођење радова након одобрења финансирања енергетске санације и закљученог уговора о финансирању.
ЈАВНЕ КОНСУЛТАЦИЈЕ	
Опишите процес јавних консултација	Јавне консултације о потпројектима извођења Процес одабира појединачних пројеката енергетске санације на нивоу јединица локалне самоуправе спроводи се путем јавног позива уз пуну транспарентност. Јавни позив се обавезно објављује на огласној табли Градске/Општинске управе и званичној интернет страници Града/Општине, а најава јавног позива и у свим локалним медијима. Процедура одабира подпројеката за финансирање има обезбеђен двостепени ниво приговора на одабир пројеката који ће бити финансирани (Приговор Комисији за одабир пројеката и приговор Градском /Општинском већу) Подносиоци пријаве/крајњи корисници имају право приговора Комисији на начин дефинисан јавним позивом у року од осам дана од дана доношења решења којим се одобрава суфинансирање енергетске санације.

1. Део 1: ИНСТИТУЦИОНАЛНО АДМИНИСТРАТИВНИ

Комисија је дужна да одлучи по приговорима у року од 15 дана од дана пријема приговора.

У случају одбијања приговора или уколико се одлука о приговору не донесе у наведеном року од 15 дана подносилац пријаве има право да поднесе приговор већу града/општине у року од 8 дана од дана пријема одлуке по приговору, односно на начин дефинисан постојећим жалбеним механизмом. Градско/Општинско веће је дужно да одлучи по приговору у року од 15 дана од дана пријема приговора.

Пре објављивања Јавних позива на нивоу локалних самоуправа и пре извођења радова организоване су консултације са представницима локалних самоуправа са циљем презентације документације за праћење реализације тока Пројекта извођења радова на спровођењу мера енергетске санације породичних кућа и станова у описаном пројекту.

Јавне консултације одржане су у просторијама Министарства рударства и енергетике и то:

1. Београд – Четвртак, 27. 07.2023. од 11 сати и 28.07.2023 од 12 сати
Обавештење о одржавању јавних консултација, представници Министарства рударства и енергетике упутили су јединицама локалне самоуправе са којима су потписани уговори о суфинансирању програма енергетске санације породичних кућа и станова.

Присутни су упознати са пројектом, начином организације и функционисања пројекта, компонентама и одговорним странама за реализацију Компоненте 1. у оквиру које се спроводе мере енергетске санације породичних кућа и станова. Сврха и циљ консултација је представљање планираних будућих активности на реализацији одабраних подпројеката, упознавање са планираним интервенцијама. Циљ представљања планираних активности је могућност давања примедби и изношење коментара на планиране активности, као и на процедуре током реализације пројекта.

Присутни су упознати са процесом спровођења пројекта. Предочено им је да се за предметни пројекат израђује Контролна листа за управљање животном средином и социјалним питањима, као и да ће им иста бити доступна на увид, као и да су у обавези да на нивоу јединице локалне самоуправе истакну позив за коментаре на овај документ за све заинтересоване стране за реализацију пројекта.

Присутни су упознати са начином функционисања жалбеног механизма.

Овај документ, контролна листа за ПЗУЖССО објављена је на сајту МРЕ, од датума који је наведен у позиву који прати листу и заинтересованој јавности се оставља могућност давања коментара и сугестија. Контролна листа остаје јавно доступна до краја пројекта (Планом преузимања обавеза из области

1. Део 1: ИНСТИТУЦИОНАЛНО АДМИНИСТРАТИВНИ	
	животне средине и социјалних питања, објављеним на интернет страници Министарства рударства и енергетике (https://www.mre.gov.rs) Током трајања процедуре одабира пројеката и током реализације активности одабраних подпројеката заинтересованој јавности ће бити доступан одштампани формулар за упућивање жалби, као и инструкције како се спроводи жалбени механизам. Записник о одржаним консултацијама садржи листу присутних и биће саставни део извештаја о спроведеном ПзУЖССО. Контролна листа остаје јавно доступна до краја пројекта (https://www.mre.gov.rs)
МЕХАНИЗАМ ПОДНОШЕЊА ЖАЛБИ	
Опис жалбеног механизма	Током јавних консултација, које су одржане пре извођења радова, заинтересоване стране су упознате са могућностима подношења жалби током извођења радова на енергетској санацији и начином подношења жалби у свим фазама реализације пројекта. За потребе овог пројекта осмишљен је Жалбени механизам. Имајући у виду врсту потенцијалних утицаја Пројекта, постоји и централни жалбени механизам за Пројекат, тј. Комисија на нивоу ЈЛС и Централни пулт за пружање повратних информација, на нивоу ЈИП-а. На нивоу ЈЛС Комисија ће обезбедити јавно доступну информацију о начину подношења приговора и жалби и Жалбени формулар. Поступаће по поднетим приговорима на решења којим се одобрава финасирање и жалби на реализацију пројекта. На нивоу ЈИП евидентираће се извештаји које Комисије које су формиране на нивоу ЈЛС достављају о броју и врсти примљених жалби. У ЈИП ће се поред извештаја примати директно само оне жалбе на које локална самоуправа није била у стању да одговори и које се односе на повреде одредби овог документа током имплементације мера енергетске санације (непримењивање одредби о питањима заштите животне средине и социјалних питања). Упрошћени поступак за жалбени механизам дат је у прилогу 03 овог документа. Сваки појединац који се осећа угроженим или оштећеним због неке од конкретних активности пројекта Пројекат „Чиста енергија и енергетска ефикасности за грађане у Србији“ може поднети жалбу. Жалбе могу поднети: - грађани који сматрају да су оштећени због грађевинских радова у оквиру пројекта (привремено расељавање из просторија у којима се реализују грађевински радови, нерешена имовинска питања, утицај на животну средину, неодговарајућа безбедност током радова и слично);

1. Део 1: ИНСТИТУЦИОНАЛНО АДМИНИСТРАТИВНИ

- грађани на које активности пројекта у локалној средини утичу на било који начин за који сматрају да их угрожава (непримерено понашање запослених на пројекту и извођача радова, угрожена права, непоштовање праведности и слично).

Жалба се подноси попуњавањем жалбеног формулара и то на један од следећих начина:

1) Попуњавањем електронског формулара, који је заинтересованој јавности доступан на интернет страници пројекта <https://www.mre.gov.rs>

2) Попуњавањем формулара у папирној форми, који ће заинтересованој јавности бити доступан у просторијама јединице локалне самоуправе у штампаном облику и накнадним слањем на два начина:

писано на адресу: **Комисија за реализацију мера енергетске ефикасности општине/града**_____ или електронски на адресу (e-mail): (имејл адреса комисије на нивоу ЈЛС)У случају да подносилац жалбе није задовољан поступањем Комисије за реализацију мера енергетске ефикасности општине/града_____, има право да поднесе жалбу на адресу:

Министарство рударства и енергетике

за пројекат „Чиста енергија и енергетска ефикасности за грађане у Србији“

Немањина 22-26

11000 Београд

или електронски на адресу (e-mail): energetska.efikasnost@mre.gov.rs

Жалбени формулар приказан је у прилогу 02 овог документа.

Обавеза Комисије је да на нивоу ЈЛС организује пријем жалби, одговор на исте и прослеђивање информације Централном пулту. Образац за жалбе биће доступан свим странама погођеним спровођењем свих поткомпоненти Пројекта, као што су становници заинтересовани за Пројекат, лица ангажована на реализацији пројекта, као и друге заинтересоване стране. Он ће се примењивати на све пројектне активности спроведене у оквиру појединачних сегмената.

Централни пулт ће бити одговоран за прикупљање извештаја о жалбама од свих локалних самоуправа и примати директно само оне жалбе на које локална самоуправа није била у стању да одговори и које се односе на повреду одредби овог документа током имплементације мера енергетске санације (непримењивање одредби по питању заштите животне средине и социјалних питања).

Централни пулт је оформљен на време, како би се на адекватан начин одговорило на жалбе становништва из подручја утицаја Пројекта примљених у различитим фазама пројекта. Такође ће бити одобрен пријем

1. Део 1: ИНСТИТУЦИОНАЛНО АДМИНИСТРАТИВНИ

жалби у вези са изградњом, функционисањем и затварањем појединачних пројеката енергетске санације. Уз то, ова процедура ће помоћи у унапређењу друштвеног учинка Пројекта, пошто су број и природа примљених примедби показатељ начина на који се Пројекат спроводи, као и понашања запослених и извођача.

- МРЕ ће се постарати да у потпуности информише особе погођене пројектом о жалбеном механизму тако што ће их обавестити о постојању и улози Централног пулта, његовој функцији, особама за контакт и процедурама за подношење жалби у погођеним подручјима.

Информације о Централном пулту биће доступне: на сајту МРЕ (<https://www.mre.gov.rs>)

- у просторијама јединице локалне самоуправе
- на огласним јединица локалне самоуправе

ДЕО 2: Еколошка и социјална процена

ДЕО 2: ЕКОЛОШКА И СОЦИЈАЛНА ПРОЦЕНА			
Да ли ће активност на одабраној локацији укључивати / искључивати било шта од следећег	Активност / издање	Статус	Додатне референце
	A. Општи услови	[X] ДА [] НЕ	Погледајте одељак A
	B. Извођење радова/ опремање	[X] ДА [] НЕ	Погледајте одељак A, B и J у наставку
	C. Инсталирање опреме	[X] ДА [] НЕ	Погледајте одељак A, B, C и J у наставку
	D. Историјске зграде и културне целине и заштићена природна подручја	[] ДА [X] НЕ [] МОЖДА	Погледајте одељак D у наставку
	E. Безбедност саобраћаја и пешака	[X] ДА [] НЕ	Погледајте одељак E у наставку
	F. Социјална здравствена и питања безбедности	[X] ДА [] НЕ	Погледајте одељак A, F у наставку
АКТИВНОСТ	ПАРАМЕТАР	КОНТРОЛНА ЛИСТА МЕРА УБЛАЖАВАЊА	
A Општи услови	Обавештење, безбедност у заједници и безбедност и здравље на раду за раднике	1. Јавност је обавештена о радовима путем одговарајућег обавештења на видном месту на улазу у објект, односно двориште (место радова). Све релевантне надлежне институције обавештене су о почетку радова, укључујући и инспекције; 2. План заштите на раду, План управљања отпадом биће припремљени пре радова; 3. Сав посао обављаће се на безбедан и дисциплинован начин, организован тако да спречи незгоде и акциденте, те умањи утицај на раднике, суседне становнике и животну средину;	

ДЕО 2: ЕКОЛОШКА И СОЦИЈАЛНА ПРОЦЕНА		
		4. Сви радови морају бити изведени тако да буду сигурни за чланове домаћинства и извођаче радова; 5. Заштитна опрема за раднике задовољава националне прописе, као и стандард међународне добре праксе, користиће се у сваком тренутку (увек заштитне капе, прслуци, по потреби маске, рукавице и заштитне наочаре и заштитна обућа); 6. Радна скела мора се поставити, користити, одржавати и уклонити према израђеној техничкој документацији; пре употребе мора бити прегледана од стране комисије уз припремљен записник о исправности скеле, а све у складу са Правилником о заштити на раду при извођењу грађевинских радова („Службени гласник РС“, бр. 53-97); 7. Одговарајућа обавештења на локацији информисаће раднике о кључним правилима и прописима којих се морају придржавати; 8. Сви радници морају бити обучени и са искуством за извођење додељених задатака/ радова; 9. Сви који раде са струјом, високим-напоном, на висинама, с хемикалијама, итд. морају поступати врло опрезно, у складу са националним законодавством и сигурносним стандардима и најбољим праксама. Такви се послови искључиво обављају од стране адекватно обучених и сертификованих радника за рад са ризиком; 10. Ако се догоди инцидент или несрећа са озбиљним негативним утицајем или последицама по животну средину и / или здравље људи, Јединица за имплементацију пројекта (ПИУ) треба бити обавештена без одлагања. ПИУ ће обавестити Светску банку у року од 48 сати од инцидента. Обавештење ће садржати све доступне информације о догађају. Детаљнија анализа (анализа узрока) биће спроведена у договореном року; 11. Опрема за безбедност и здравље на раду за раднике мора бити доступна на локацији (прва помоћ, заштитна одећа за раднике, одговарајуће машине и алати, противпожарна опрема, итд.); 12. Извођач радова мора бити упознат са важећим Планом евакуације и спашавања за објект (стамбена зграда у којој се налази стан који је предмет

ДЕО 2: ЕКОЛОШКА И СОЦИЈАЛНА ПРОЦЕНА		
		реализације пројекта) у коме изводи радове пре почетка радова и мора се придржавати прописаних мера. Сви радници морају бити упознати са опасностима од пожара и мерама заштите од пожара и морају бити обучени за руковање апаратима за гашење пожара, хидрантима и другим уређајима који се користе за гашење пожара; 13. Радници морају редовно одржавати локацију пројекта уредном, редовно уклањати прекомерни отпад и остатке течности; 14. Веће количине запаљивих течности не треба држати на локацији; 15. Сви ангажовани радници на овом пројекту морају имати регулисан радни статус од стране добављача / подизвођача и морају имати пуно здравствено и пензијско осигурање, а све у складу са националним законодавством о раду и међународним стандардима рада; 16. Сви опасни делови површина под радовима, морају се адекватно означити и оградити ради спречавања повреда; 17. Код коришћена боја и течних агенса радници морају ностити минимално FFP2 маске. Антокорозивна заштита неће се обављати на локацији; 18. Свако намерно уништавање зеленила и травнатих површина је строго забрањено. У случају ненамерног оштећења или уништавања зеленила исто вратити у првобитно стање (озеленити).
В. Активности извођења радова и опремања	Квалитет ваздуха	1. Сузбијање прашине током унутрашњих радова повременим прскањем воде 2. Да би се смањила прашина, грађевински материјал треба на одговарајући начин чувати и покрити; 3. Обавезно коришћење заштитних маски за раднике ако се ствара прашина током радова; 4. Одржавање приступа објекту чистим да се прашина не разноси 5. У близини објекта неће бити прекомерног празног хода грађевинских и других возила, као ни возила која довозе и одвозе потребни материјал и раднике. 6. За избеживање шута с висине изнад првог спрата, употребљавати цеви за спуштање.

ДЕО 2: ЕКОЛОШКА И СОЦИЈАЛНА ПРОЦЕНА		
	Бука	1. Грађевинска бука ће бити ограничена законом дозвољен ниво за насељено место; 2. Не треба дозволити извођење грађевинских радова ноћу, активности на градилишту треба ограничити на период од 7h до 19h. Имајући у виду горепоменуте мере за безбедност и здравље на раду, распоред се евентуално може променити у складу са посебним одобрењем које издаје релевантни орган. 3. Радови ће бити организовани на начин да се радови за које се зна да производе повећани ниво буке планирају у складу са радним временом градилишта; 4. Ниво буке ће се одржавати на нивоу који не омета суседе. Уколико буде притужби на буку или прашину, обавиће се додатна мерења и увести додатне мере, нпр. панои за заштиту од буке и прашине, и сл.;
	Управљање отпадом	1. Током активности у објекту долазиће до генерисања грађевинског и комуналног отпада (услед боравка радника) којим ће се управљати на начин који прописује Закон о управљању отпадом („Службени гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016 и 95/2018 - др. закон) и други акти који проистичу из Закона; 2. Кад год је то могуће, извођач ће поново користити и рециклирати одговарајуће и одрживе материјале (осим азбеста); 3. Приликом допремања опреме до објекта доћи ће до стварања амбалажног отпада. У поступању са амбалажним отпадом посебно су важне одредбе Закона о амбалажи и амбалажном отпаду („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 95/2018 – др. закон) које предвиђају да се комунални амбалажни отпад сакупља са одређене територијалне целине у складу са законом; 4. Други генерисани отпад током изградње и експлоатације пројекта биће третиран у складу са важећом регулативом, а на начин да не изазивају ефекте на животну средину; 5. Опасни отпад држи се у непрпоусним контејнерима и не меша се.

ДЕО 2: ЕКОЛОШКА И СОЦИЈАЛНА ПРОЦЕНА		
		6. Одредити простор испред и унутар објекта за привремено складиштење грађевинског материјала и отпада тако да слободно кретање не буде ометано; 7. Сав отпад, укључујући грађевински и опасни отпад сакупљаће се и одлагати у лиценцираним објектима, на легалним депонијама, од стране овлашћених сакупљача (оператера); 8. Треба водити евиденцију о насталом, сакупљеном и превезеном отпаду; 9. Отпад треба покрити током транспорта; 10. Спаљивање отпада на локацији или негде другде (осим ако нису лиценциране спалионице) је забрањено; 11. Након завршетка радова, сав отпад ће бити уклоњен са локације и одложен на легалне депоније, уз потврду о депоновању и/или документ о кретању отпада; 12. Уколико се на локацији детектује присуство азбеста или другог отпада који се дефинише као опасан отпад потребно је збринути га посредством лиценцираног управљача за одређену врсту отпада. 13. У случају откривања азбеста на постојећем објекту, развити План/процедуру за управљање азбестом у складу са законском регулативом и најбољим праксама, прихватљив ЈИП и СБ. 14. Применити све мере за заштиту здравља и безбедности запослених у складу са планом/процедуром за управљање азбестом. 15. Радове на рушењу или уклањању азбеста мора да обавља лице које је у складу са прописом о управљању отпадом добио одговарајућу дозволу за управљање отпадом који садржи азбест.
Транспорт и управљање материјалом		1. Сав материјал склон прашини превози се у затвореним или покривеним камионима; 2. Сви материјали склони прашини и осетљиви на временске услове заштићени су од атмосферских утицаја било ветробранским стаклима, прекривачима, водом или другим одговарајућим средствима; 3. Просути материјали се одмах уклањају са колосека и чисте. Сва половна возила и машине су атестирани и добро одржавани;

ДЕО 2: ЕКОЛОШКА И СОЦИЈАЛНА ПРОЦЕНА		
		- Пристап возилима за испоруку материјала строго се контролише, посебно током влажног времена; - Неће се користити нелиценциране депоније отпада. - Управљање хемикалијама обављаће се у складу са безбедоносним листовима произвођача, законом и најбољим праксама. Њима ће управљати особе које су за то обучене. - Хемикалије се набављају само од регистрованих произвођача и њихових заступника - Сав материјал мора бити изворан, не рециклиран нити већ коришћен; - Минерални материјали (камен, песак, шљунак и сл.) набављају се искључиво од добављача који поседују све одговарајуће дозволе. - Користиће се искључиво неопасне боје и лакови; - Употребљавање се искључиво материјали отпорни на горење.
АКТИВНОСТ	ПАРАМЕТАР	КОНТРОЛНА ЛИСТА МЕРА УБЛАЖАВАЊА
C. Опрема и Опремање		- Опремену допремити након претходно припремљених,очишћених просторија; - Отпад генерисан приликом отпакивања и монтаже збринути на законом предвиђена места; - Картон и други амбалажни отпад селектовати и предати за рециклажу; - Набавља се нова опрема (столарија, соларни панели, фотонапонски панели, котлови и друга предвиђена овим пројектом), проверено сигурна (у материјалу, облику и другим карактеристикама) према важећим националним законима и стандардима; - Сва опрема, спољашња и унутрашња, се редовно одржава и контролише у смислу поштовања мера прописаних од стране примарног произвођача, како би се осигурала безбедност корисника.
D. Историјске зграде и културне целине и заштићена природна подручја		- Прибавити Сагласност надлежног Завода за заштиту споменика културе уколико се објект који је предмет енергетске санације налази у културном добру или зони културно историјске целине са статусом заштите; - Прибавити Сагласност надлежног завода за заштиту природе;

ДЕО 2: ЕКОЛОШКА И СОЦИЈАЛНА ПРОЦЕНА		
		3. Током извођења радова придржавати се општих услова заштите објекта и евентуалних прописаних мера на које указује Завод; 4. Током извођења радова придржавати се услова заштите природе и мера прописаних од стране Завода за заштиту природе; 5. У случају проналаска археолошких и/или културних налазишта, радове је потребно одмах прекинути те обавестити за то надлежно тело (нпр. надлежни Завод за заштиту споменика културе или Завод за заштиту природе или другог надлежног органа за заштиту природе, као и друге надлежне институције). Радови се могу наставити када надлежно тело за то изда одобрење.
АКТИВНОСТ	ПАРАМЕТАР	КОНТРОЛНА ЛИСТА МЕРА УБЛАЖАВАЊА
Е. Безбедност саобраћаја и пешака	Директне или индиректне опасности за јавни саобраћај и пешаке због пројектних активности	1. Прилагодити радно време локалним обрасцима саобраћаја, нпр. избегавати веће транспортне активности у време саобраћајног шпица; 2. Активно управљати саобраћајем ако је то потребно за сигуран и погодан пролаз за јавност приликом допремња материјала и опреме на локацију; 3. Поставити знакове упозорења/путоказе тако да градилиште буде јасно видљиво, а јавност упозорена на све потенцијалне опасности. 4. Организовати извођење радова на начин да се онемогући пролазак цивила кроз зону извођења радова;
Г. Социјална и здравствена и безбедносна питања	Заштита људског здравља	1. Правилно обележити објекат (таблу са основним подацима о појединачном пројекту енергетске санације, укључујући и доступност жалбених механизма). Уколико се радови изводе у стану који се налази у стамбеној згради на адекватан начин обавестити остале станаре о радовима који се изводе, последицама и утицајима у свему у складу са овим документом и националним законодавством који третира област становања; 2. За грађевинске раднике – потребна је примена законски прописаних здравствених и безбедносних мера: а) коришћење одговарајуће заштитне одеће и опреме (маске против прашине, иверја и дрвених влакана, шлемови, као и сигурносни појасеви за рад на висини, итд.); и друга опрема за рад у складу са потребама;

ДЕО 2: ЕКОЛОШКА И СОЦИЈАЛНА ПРОЦЕНА		
		б) одржавање доброг нивоа личне хигијене; в) здравствена заштита – обезбеђивање комплета прве помоћи и лица обучених за пружање прве помоћи на градилишту током извођења радова; 3. Адекватне противпожарне мере су проведене и опрема је доступна; 4. Сви радници су прошли адекватну обуку; 5. Сви радници су упознати са мерама и казним одредбама у случајевима сексуалног узнемиравања/насиља током извођења радова; 6. Процедуре и планови су представљени и доступни запосленима; 7. Знакови опасности и обавезног ношења опреме су постављени на видљива места; 8. Приступ градилишту – простор извођења радова је јасно означен, пролазак цивила кроз градилиште онемогућен; 9. Информације о почетку и завршетку радова постављене балговремено на видљивим местима; 10. Опасни делови градилишта су јасно означени и ограђени; 11. Сви објекти морају да имају важећи План евакуације и спасавања. По потреби план ће се ажурирати (у случају стамбених зграда). 12. Стамбена зграда задовољава све противпожарне националне законе и стандарде; 13. Извршити све неопходне радње и провере да се осигура да је објекат након извођења радова сигуран за употребу;

ДЕО 3: План мониторинга

ДЕО 3: ПЛАН МОНИТОРИНГА							
Фаза	Који се параметар прати?	Где?	Како ће се пратити параметар?	Када ће се пратити параметар (учесталост мерења)?	Зашто ће се пратити параметар?	Трошак	Одговорност
ФАЗА ПРИПРЕМНИХ АКТИВНОСТИ (Одабир привредног субјекта и одабир крајњих корисника спровођења мера енергетске ефикасности)							
	Укључивање одредби ПЗУЖССО у уговоре Статус потребних дозвола и планова (План организације градилишта, План за управљање отпадом Именована особа за пријем жалби, План за заштиту безбедности и здравља на раду).	На локацији Инвеститора и Извођача радова	Преглед неопходних дозвола, планова и уговора са Извођачима радова	Пре почетка грађевинских радова	Како би се осигурала потпуна усклађеност с прописима Републике Србије и зајмодавца. Како би се осигурала пуна примена ПЗУЖССО од стране Извођача и обезбедила ефикасна повезаност ПЗУЖССО с другим документима уговора	Нема	Извођач радова (Привредни субјект) Стручни надзор ЈИПа Инвеститор - Јединица локалне самоуправе (Комисија) Грађевински инспектор ЈИП

ДЕО 3: ПЛАН МОНИТОРИНГА							
Фаза	Који се параметар прати?	Где?	Како ће се пратити параметар?	Када ће се пратити параметар (учесталост мерења)?	Зашто ће се пратити параметар?	Трошак	Одговорност
Техничка спецификација	Ватроотпорност и безбедност коришћених материјала	Техничка документација	Прегледом техничких спецификација	Пре почетка радова	Осигурање дугорочне безбедности крајњих корисника		Извођач радова (Привредни субјект) Стручни надзор ЈИПа Инвеститор - Јединица локалне самоуправе (Комисија) и грађевински инспектор
ФАЗА РЕАЛИЗАЦИЈЕ МЕРА ЕНЕРГЕТСКЕ ЕФИКАСНОСТИ НА ЛОКАЦИЈИ КРАЈЊИХ КОРИСНИКА							
	Успостављање и спровођење одговарајућих процедура, уредност, организација и безбедност градилишта,	На локацији објекта	Успостављање и спровођење одговарајућих процедура, уредност, организација и безбедност градилишта,	На локацији објекта	Успостављање и спровођење одговарајућих процедура, уредност, организација и безбедност градилишта,	Нема	Извођач радова, Српски надзор ЈИПа

ДЕО 3: ПЛАН МОНИТОРИНГА							
Фаза	Који се параметар прати?	Где?	Како ће се пратити параметар?	Када ће се пратити параметар (учесталост мерења)?	Зашто ће се пратити параметар?	Трошак	Одговорност
Обезбеђивање грађевинског материјала, опреме и уређаја	Набавка грађевинског материјала и опреме од лиценцираних добављача / који се придржавају међународно признатих стандарда рада и сертификовани су као друштвено одговорни. Провере добављача и произвођача како би се потврдила њихова усклађеност са стандардима рада и осигурали да се дечији рад и други видови	Канцеларија или складиште извођача Привредног субјекта	Верификација докумената	Током закључења уговора о извођењу радова	Осигурати поузданост грађевинских материјала/опреме и њихову сигурност за здравље људи		Извођач радова (Привредни субјект) Стручни надзор ЈИПа Инвеститор - Јединица локалне самоуправе (Комисија) ЈИП

ДЕО 3: ПЛАН МОНИТОРИНГА							
Фаза	Који се параметар прати?	Где?	Како ће се пратити параметар?	Када ће се пратити параметар (учесталост мерења)?	Зашто ће се пратити параметар?	Трошак	Одговорност
	експлоатационе праксе не користи ни у једној фази производње нарочито соларних панела						
	План за управљање отпадом за све произведене токове отпада;	На локацији објекта	Визуелна провера, Провера документације – План за управљање отпадом, лиценце одлагалишта и превозника, документи о кретању отпада (количине, врсте, итд.)	Пре почетка радова	Како би се смањила производња отпада и обезбедио одговарајући начин одлагања отпада.		Извођач радова (Привредни субјект) Стручни надзор ЈИПа Инвеститор - Јединица локалне самоуправе (Комисија) Градски службеници: комунални инспектор и инспектор за заштиту

ДЕО 3: ПЛАН МОНИТОРИНГА							
Фаза	Који се параметар прати?	Где?	Како ће се пратити параметар?	Када ће се пратити параметар (учесталост мерења)?	Зашто ће се пратити параметар?	Трошак	Одговорност
							животне средине
	Набавка електронских компоненти уграђене у складу са препорукама произвођача и међународним стандардима	Канцеларија или складиште извођача Привредног субјекта	Верификација докумената	Током закључења уговора о извођењу радова	Осигурати поузданост грађевинских материјала/опreme и њихову сигурност за здравље људи		Извођач радова (Привредни субјект) Стручни надзор ЈИПа
	Примењени прописи за безбедност заједнице и мере заштите дефинисане Планом	Локација објекта	Визуелне провере	На почетку радова и сваког радног дана до завршетка радова	Како би се смањили здравствени и безбедносни ризици – повреде чланова локалне заједнице		Извођач радова (Привредни субјект) Стручни надзор ЈИПа
	План за управљање отпадом за све произведене токове отпада	На локацији објекта	Визуелна провера, Провера документације – План за управљање	Пре почетка радова	Како би се смањила производња отпада и обезбедио одговарајући начин одлагања отпада.		Извођач радова (Привредни субјект)

ДЕО 3: ПЛАН МОНИТОРИНГА							
Фаза	Који се параметар прати?	Где?	Како ће се пратити параметар?	Када ће се пратити параметар (учесталост мерења)?	Зашто ће се пратити параметар?	Трошак	Одговорност
			отпадом, лиценце одлагалишта и превозника, документи о кретању отпада уколико генерисани отпад то захтева (количине, врсте, итд.)				Стручни надзор ЈИПа
	План евакуације и спасавања корисника (у случају стамбених зграда); План одржавања и сигурности	У објекту	Визуелне провере	Пре завршетка радова	Сигурност грађана крајњих корисника	Трошак корисника	Корисник, ЈИП
	План евакуације и спасавања током радова	У објекту /канцеларији Извођача радова	Визуелне провере	Пре почетка радова	Сигурност грађана и крајњих корисника и сигурност запослених	Укључен у трошак пројекта	Извођач радова (Привредни субјект)

ДЕО 3: ПЛАН МОНИТОРИНГА							
Фаза	Који се параметар прати?	Где?	Како ће се пратити параметар?	Када ће се пратити параметар (учесталост мерења)?	Зашто ће се пратити параметар?	Трошак	Одговорност
		(привредног субјекта)					Стручни надзор ЈИПа
	Присуство грађевинског отпада (нарочито стакла) и прашине насталих током извођења радова и уградње Производња различитих врста отпада	У објекту	Визуелне провере	За ломљено стакло одмах / за прашину свакодневно по завршетку радова, за инертни отпад на свака два дана (зависно од количине генерисаног отпада)	Како би се избегле и смањиле на најмању меру повреде и удисање прашине		Извођач радова (Привредни субјект) Стручни надзор ЈИПа
	Ниво прашине – фине честице	На локацији објекта	Визуелне провере и инструменти за мерење по потреби; мерење након негативног налаза инспекције или пристигле жалбе	Само током извођења радова и уградње опреме, периодично (у шпицу рада)	Како би се избегло и смањило на најмању меру накупљање прашине у ваздуху и смањили ризици по здравље радника и околног становништва.		Извођач радова (Привредни субјект) Стручни надзор ЈИПа

ДЕО 3: ПЛАН МОНИТОРИНГА							
Фаза	Који се параметар прати?	Где?	Како ће се пратити параметар?	Када ће се пратити параметар (учесталост мерења)?	Зашто ће се пратити параметар?	Трошак	Одговорност
			локалног становништва				
	Прикупљање, превоз и складиштење опасног отпада (уколико га има)	На локацији објекта	Визуелне провере и инструменти за мерење по потреби; мерење након негативног налаза инспекције или пристигле жалбе локалног становништва	Само током реновирања, периодично (у шпицу рада)	Како би се избегло и смањило на најмању меру накопљање прашине у ваздуху и смањили ризици по здравље радника и околног становништва.		Извођач радова (Привредни субјект) Стручни надзор ЈИПа
	Бука од грађевинских радова	На локацији објекта	Аудитивно праћење нивоа буке и бележење жалби локалног становништва. У случају жалби увести свакодневно мерење буке	Редовно током радова, у складу с националним законодавством	Како би се пратило да ли су нивои буке изнад или испод прага прихватљивости за то конкретно подручје.		Извођач радова (Привредни субјект) Стручни надзор ЈИПа
	Број примљених жалби у вези са повишеном	Кроз регистар жалби	Кроз регистар жалби	Континуирано	Како би се благовремено идентификовали		МРЕ

ДЕО 3: ПЛАН МОНИТОРИНГА							
Фаза	Који се параметар прати?	Где?	Како ће се пратити параметар?	Када ће се пратити параметар (учесталост мерења)?	Зашто ће се пратити параметар?	Трошак	Одговорност
	буком, вибрацијама и прашином				евентуални недостаци у усвојеним мерама за сузбијање повишене буке, вибрација и прашине		Извођач радова (Привредни субјект) Стручни надзор ЈИПа
Здравље и безбедност	Снабдевање грађевинских радника радном одећом и личном заштитном опремом (ЛЗО); Строго поштовање правила рада грађевинске опреме и употребе ОЗО Придржавање свих законом прописаних мера здравља и безбедности на раду	Објекат у коме се врше активности извођења радова и уградње опреме	Инспекција активности	Читав период извођења радова	Смањити вероватноћу трауме и незгода за раднике	Нема	Извођач радова (Привредни субјект)

ДЕО 3: ПЛАН МОНИТОРИНГА							
Фаза	Који се параметар прати?	Где?	Како ће се пратити параметар?	Када ће се пратити параметар (учесталост мерења)?	Зашто ће се пратити параметар?	Трошак	Одговорност
ФАЗА КОРИШЋЕЊА ОБЈЕКТА							
	План за редовно и превентивно одржавање објекта	Пре почетка рада објекта и током коришћења објекта	Преглед плана	На почетку рада објекта и током коришћења објекта	Како би се корисницима објекта обезбедило безбедно радно окружење ризици по здравље свели на најмању могућу меру	текући	Градски службеници: комунални инспектор и инспектор за заштиту животне средине Крајњи корисници
	Безбедност – План набавке и сигурносних спецификација, План чишћења и дезинфекције, План одржавања опреме	Преглед документације и у објекту	Преглед плана набавке и сигурносних спецификација опреме у случају инспекције. Редовна провера сигурности и одржавање унутрашњих и спољашњих простора;	На почетку рада објекта и периодично	Заштита здравља корисника и запослених		Грађани (Крајњи корисници)

ДЕО 3: ПЛАН МОНИТОРИНГА							
Фаза	Који се параметар прати?	Где?	Како ће се пратити параметар?	Када ће се пратити параметар (учесталост мерења)?	Зашто ће се пратити параметар?	Трошак	Одговорност
План реаговања у хитним ситуацијама укључујући и реаговање у случају пожара (у стамбеним зградама)	Мере противпожарне заштите - систем за дојаву пожара, за локализацију пожара, паник лампе, постојање резервног сигурносног система за напајање просторија, обука запослених.	У објекту (стамбеној згради)	На почетку рада и периодично	Током рада објекта	Смањити ризик по грађане, крајње кориснике и чланове домаћинства		Општински орган (Комисија) У стамбеним зградама Управник зграде

Процена утицаја – Спровођење мера енергетске санације породичних кућа и станова на постојећим објектима									
Животна средина	Врста утицаја	Позитиван или негативан	Јачина утицаја	Домет/	Животна средина	Врста утицаја	Позитиван или негативан	Вероватноћа утицаја	Значај
Отпад (очекују се мање количине грађевинског и амбалажног отпада,	утицаји на животну средину и здравље услед неодговарајућег управљања различитим врстама отпада	негативан	локалан	на локацији настанка и одлагања	у фази изградње	краткорочан	неповратан/	умерена	умерен
Земљиште и подземна вода	Потенцијални утицај на земљиште и подземне воде	негативан	локалан	на локацији земљишта у непосредном окружењу отпада	у фази изградње	краткорочан	неповратан/	умерена	умерен
Бука и вибрације	бука изазвана извођењем грађевинских радова и превозом и вибрације возила за превоз грађевинског материјала, превоз радника и превоз отпада	негативан	локалан	на локацији	у фази изградње	краткорочан	повратан	мала	мали

Чиста енергија и енергетска ефикасност за грађане у Србији Пројекат (P176770)

Безбедност и здравље на раду	Утицај на живот, здравље и сигурност запослених на градилишту	негативан	локалан	на локацији	у фази изградње	могућ и дугорочан	може бити повратан и неповратан	умерена	безбедност и здравље на раду
Безбедност крајњих корисника	Опрема набављена кроз пројекат (соларни панели, фотонапонск и панели, котлови и друга предвиђена пројектом) користи се у складу са произвођачк им упутством	Негатива н	локалан	На локацији и у непосредно м окружењу	У фази коришћења	краткорочан	може бити повратан и неповратан	Мала	умерен

ПРИЛОЗИ

Прилог 01: Заштита животне средине и социјално окружење

ЗАКЉУЧЦИ:

Предложене оцене ризика за животну средину и социјални ризик (умерен).

Наведите образложења:

Сви проучени потенцијални утицаји оцењени су као негативни, њихово дејство је ограничена на локално подручје на ком се јављају, а обим је локализован на градилиште потпројекта. Већина утврђених утицаја присутна је у фази извођења грађевинских радова и уградњи опреме на овом потпројекту, њихово трајање је углавном краткотрајно и сви се могу неутралисати. По вероватноћи, утврђени утицаји оцењени су као мало вероватни, изузев стварања отпада, који се сматрају извесним. Значај скоро свих утврђених утицаја је мала, изузев утицаја који се тичу стварања отпада и управљања отпадом, утицај на земљиште, и безбедност и здравље на раду који се сматрају умереним. У фази извођења радова уз правилну употребу опреме ризици су минимизирани.

Извештај о процени утицаја на социјално окружење пружа детаљан преглед социјалних ризика повезаних са овим пројектом и одговарајуће мере ублажавања, пружајући информације о одговорностима различитих заинтересованих страна у спровођењу овог Плана и чувања социјалног окружења у оперативном подручју овог потпројекта. Главне утврђене области ризика јесу могући утицаји на здравље и безбедност ангажованих радника и становништва услед активности изградње. С обзиром на обим радова, који је изузетно мали, очекује се да радови буду завршени у року краћем од две недеље..

Дугорочне користи по животну средину и социјално окружење су несразмерно велике у односу на евентуалне краткотрајне потенцијално негативне утицаје.

Специјалиста за заштиту животне
средине и социјална питања

Прилог 02: Жалбени формулар

Пројекат „Чиста енергија и енергетска ефикасности за грађане у Србији“

Жалбени формулар

Уколико имате питања или примедбе на активности и процедуре током реализације пројекта „Чиста енергија и енергетска ефикасности за грађане у Србији“, молимо Вас да попуните овај формулар.

Напомињемо да се можемо бавити искључиво питањима или примедбама директно везаним за овај пројекат, а не на општи рад јединице локалне самоуправе или Министарства рударства и енергетике.

Контакт подаци	
Ваше име и презиме и контакт подаци неће бити објављени, нити ће бити доступни јавно. Ови подаци ће бити коришћени искључиво за евентуалну даљу комуникацију са Вама у вези послатог питања или жалбе.	
Име: Овде упишите име	Презиме: Овде упишите презиме
Пол подносица питања или жалбе (служи искључиво у сврху статистичке обраде и аналитичког приказа; изјашњењем дајете пристанак на статистичку обраду података):	
☐ Мушки ☐ Женски	
Електронска адреса (e-mail):	Број телефона:
Овде упишите e-mail адресу	Овде упишите бр. телефона
Поштанска адреса – за пријем писаног одговора (молимо Вас да упишете пуну адресу: улица и број, поштански број места и назив места):	Овде упишите поштанску адресу
Пратићу исход на website, пошто желим да будем анониман.	☐ анонино праћење одговора
Језик на коме ће се комуникација обављати	☐ Српски језик ☐ други, _____ језик

Питање или притужба
Питање или опис притужбе (ово поље је обавезно попунити):
Овде опишите шта је разлог Ваше притужбе
Уколико је питање или притужба везана за одређени конкретан догађај или инцидент, молимо Вас наведите место и датум где и када се то догодило, као и да ли се ради о поновљеном догађају или инциденту:
Овде опишите конкретан догађај, са више детаља

Како видите решавање проблема (шта сматрате да би требало да се догоди да би се решио проблем)?

Овде опишите

Молимо да попуњен формулар вратите на следећу адресу: **Комисија за реализацију мера енергетске ефикасности општине/града**_____ или на следећу Електронску адресу (e-mail): и-мејл адрес комисије на нивоу ЈЛС

Са назнаком Жалба на пројекат „Чиста енергија и енергетска ефикасности за грађане у Србији“

Прилог 03: Шема жалбеног механизма

